

AKTUALITY

Vedecké kolokvium Najvýznamnejšie výskumy Katedry archeológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v rokoch 2018 – 2019

Dňa 18. februára 2020 sa na Katedre archeológie v Bratislave konalo vedecké kolokvium o najvýznamnejších výskumoch členiek a členov katedry za obdobie posledných dvoch rokov. Prihlásených bolo 15 príspevkov, vďaka ktorým sme strávili intenzívne pracovné popoludnie a večer. Prednášky boli otvorené kolegom, spolupracovníkom a v neposlednej rade študentom s cieľom prezentovať výsledky aktuálneho výskumu a vzájomne diskutovať v neformálnom duchu.

Na kolokviu prezentované výskumy boli vo väčšine súčasťou projektov podporených Vedeckou grantovou agentúrou MŠVVaŠ SR (VEGA), Agentúrou na podporu výskumu a vývoja (APVV) a z dotácií Špičkového tímu AMOS.¹ Sedem prednášajúcich predstavilo výsledky svojich domácich a medzinárodných výskumných aktivít, ktoré diskusnými komentármi a samostatnými vstupmi doplnili spolupracovníci z iných pracovísk prítomných v pléne (PriF UK v Bratislave, ČVUT v Prahe). Po prekonaní počiatočného ostychu sa do diskusií zapojili aj študenti a vecne obohatili jednanie kolokvia.

Obr. 1. Diskusia počas vedeckého kolokvia v archeologickom seminári.

Základné fakty o prezentovaných výskumoch sú publikované v recenzovanom Zborníku abstraktov, ktorý je dostupný v elektronickej verzii.² Ako sa uvádza v Úvode (s. 4), motiváciou zorganizovania vedeckého stretnutia bolo vzájomne sa informovať o našej vlastnej aktuálnej bádateľskej aktivite. Jej výsledky totiž často zverejňujeme

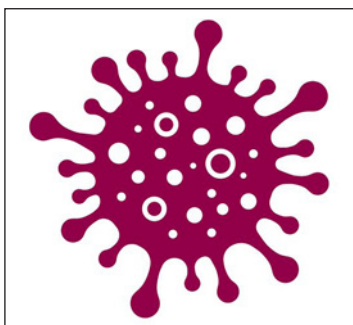
¹ Príspevky vznikli v rámci projektov APVV-0598-10, Archeologická chronometria na Slovensku, zodpovedný riešiteľ: P. Barta; APVV-14-0550, Natura et cultura. Koevolúcia človeka a prírodného prostredia ... , zodpovedný riešiteľ: J. Bátora; VEGA č. 1/0100/19, Poznanie hospodárstva a spoločnosti doby bronzovej v oblasti severne od stredného Dunaja prostredníctvom archeologických a environmentálnych prameňov, zodpovedný riešiteľ: J. Bátora a v rámci Špičkového tímu AMOS (Archeológia: moderný výskum na Slovensku), vedúci tímu prof. J. Bátora.

² P. Barta – J. Mellnerová Šuteková (zost.): Zborník abstraktov z vedeckého kolokvia konaného na Katedre archeológie FiF UK v Bratislave dňa 18. 2. 2020. Univerzita Komenského v Bratislave. Bratislava 2020.

najskôr v zahraničí a až neskôr, ak vôbec, o nich diskutujeme medzi sebou. Taktiež je pre nás veľmi dôležité aj týmto spôsobom posilniť kolegiálnu a povzbudiť poslucháčky a poslucháčov v štúdiu archeológie. Na základe ich ohlasov budeme radi v organizovaní vedeckých kolokvií Katedry archeológie FiF UK v Bratislave pokračovať aj v nasledujúcich semestroch.

Peter Bartá – Jana Mellnerová Šuteková

Opatrenia počas koronakrízy na Katedre archeológie

Letný semester roku 2020 bude v dejinách Univerzity Komenského s istou vnímaný ako výnimočný. Tak ako celá spoločnosť, aj naša univerzita bola nútená reagovať na nečakaný vývoj v súvislosti so šírením nového vírusového ochorenia COVID-19. Opatrenia, pre mnohých z nás dovtedy nepredstaviteľné, hlboko zasiahli do bežného života na univerzitnej pôde. Kontaktná výučba, diskusie na chodbách či v jedálni alebo len každodenné stretnutia s kolegami a so študentmi – to všetko si každý z nás musel zo dňa na deň odoprieť. Nutnosť náhleho adaptovania sa na nové pracovné podmienky a zavádzanie nových reštriktívnych opatrení mali, predovšetkým v počiatočných fázach, veľmi rýchly spád. Predkladaná rekonštrukcia udalostí by mala slúžiť ako svedectvo o reakcii

Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (FiF UK), respektíve jednej z jej katedier – Katedry archeológie, na celospoločenský vývoj v turbulentnom období marca až júna roku 2020.

Prvé podozrenia na prítomnosť koronavírusu sa na Slovensku objavili už vo februári. Prvé podozrenie na prítomnosť ochorenia v univerzitnom prostredí (išlo o Lekársku fakultu) sa objavili už 5. marca. Hoci sa nakazenie zahraničného študenta nepotvrdilo, o deň neskôr (v piatok) bol už na Slovensku potvrdený prvý oficiálny prípad. Reakcia Univerzity Komenského bola veľmi rýchla. V nedeľu 8. marca bolo na zasadnutí krízového štábu UK a Slovenskej technickej univerzity rozhodnuté o pozastavení prezenčnej výučby na oboch univerzitách na dva týždne. V podvečerných hodinách vydal rektor UK príkaz č. 3/2020 na prerušenie prezenčnej výučby, a to predbežne na dva týždne (od 9. marca do 21. marca). Prezenčná výučba mala byť nahradená samoštúdiom, dištančnou výučbou či iným vhodným spôsobom. Zároveň boli na celej univerzite zrušené všetky hromadné podujatia vrátane zasadnutí fakultných orgánov, obhajob či štátnych skúšok. V aule na Šafárikovom námestí sa tak už nemohla konať prednáška prof. Vladimíra Krčméryho na v tom čase veľmi aktuálnu tému Koronavírus – fakty a mýty. Rozhodnutie krízového štábu sa dotklo aj študentov ubytovaných na internátoch. Z preventívnych dôvodov boli vyzvaní, aby tieto ubytovacie zariadenia opustili. Dekan FiF UK v ten istý deň zároveň nariadil uzatvorenie fakultných budov na Gondovej a Štúrovej ulici. Od nasledujúceho dňa bol vstup do budovy na Gondovej obmedzený a celá budova bola pravidelne dezinfikovaná.

Kroky, ktoré podnikla UK spoločne s STU, boli spúšťačom podobného postupu aj v prípade iných slovenských univerzít. Trnavská univerzita prerušila výučbu v pondelok 9. marca, nasledovala ju Poľnohospodárska univerzita v Nitre, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Technická univerzita v Košiciach a ďalšie. Existujúci stav právne zakotvilo nariadenie Ústredného krízového štábu SR z 12. marca o uzatvorení všetkých vysokých škôl na Slovensku na 2 týždne (v rovnaký deň bola na Slovensku vyhlásená mimoriadna situácia). Termín ukončenia prerušenia prezenčnej výučby na FiF UK sa tým posunul na 27. marec. Keďže sa v blízkom čase nedalo očakávať opätovné obnovenie prezenčnej výučby, vedenie FiF UK začalo klásť väčší dôraz na dištančný spôsob vzdelávania. Zároveň bol Opatrením dekana č. 1/2020 modifikovaný harmonogram akademického roka. Výučba v letnom semestri sa predĺžila do 29. mája a skúškové obdobie sa presunulo na termín 1. – 26. jún. Zmenil sa i proces a administrácia odovzdávania záverečných prác, ktoré museli byť odovzdávané výlučne v elektronickej podobe. Na prvý termín obhajob a štátnych skúšok bolo možné odovzdať záverečnú prácu do 22. mája, pre ďalší termín obhajob bol záväzný 26. jún.

Sľúbené obnovenie prezenčnej výučby koncom marca sa nakoniec neuskutočnilo. V dôsledku stále stúpajúceho

počtu nakazených chorobou COVID-19 bola 24. marca príkazom rektora č. 7/2020 prerušená prezenčná výučba až do odvolania. V tomto okamžiku bolo zrejmé, že výučba sa bude musieť definitívne a dlhodobo presunúť do online prostredia. Študenti i pedagógovia tak dostali možnosť naplno využiť všetky nástroje, ktoré im k tomu univerzita ponúkala. K dispozícii bol už dlhšie osvedčený Moodle umožňujúci sprostredkovávanie študijných textov, materiálov či videí. Nevýhodou však bola neschopnosť spojiť sa so študentmi priamo prostredníctvom živého online hovoru. Túto možnosť však vedela naplno zabezpečiť aplikácia MS Teams, ktorý bola súčasťou služieb Office 365 ponúkaných univerzitou. Začiatkom apríla bol medzi pedagógov i študentov distribuovaný manuál na prácu s touto aplikáciou. Postupne sa na túto platformu presunula nielen výučba, no i konzultácie či porady. Novým módnym slovom sa odteraz stal webinár (webový seminár). Starostlivosť o online vzdelávanie prevzalo od polovice marca novo založené Centrum online vzdelávania, ktoré začalo koordinovať postup a prípravu online skúšania, obhajob, štátnych skúšok a prijímacieho konania. Význam tohto kroku sa prejavil najmä v júni počas skúškového obdobia.

Uvedeným zmenám sa musel prispôbiť aj život na Katedre archeológie. S prerušením prezenčnej výučby na začiatku marca stratili pedagógovia priame spojenie so svojimi študentmi. Katedrová knižnica zostala zo dňa na deň zatvorená, rovnako ako aj ďalšie čiastkové knižnice na fakulte. Prístup k literatúre sa následkom toho pre všetkých značne obmedzil. Pri ďalšej výučbe sa preto študenti (no i pedagógovia) museli orientovať na literatúru dostupnú na internete. Je nespornou výhodou dnešnej digitalizovanej doby, že veľká väčšina odbornej literatúry je voľne dostupná v online prostredí. Zaťažkávacou skúškou museli prejsť všetci pedagógovia – každodenná príprava na dištančné vyučovanie kládla oveľa väčšie nároky na ich psychickú výdrž a trpezlivosť. Odrieknuté museli byť terénne aktivity ako napríklad zameriavanie pomocou GPS, geofyzikálne merania či exkurzie do múzeí a na archeologické lokality – ich realizáciu vtedajšie podmienky jednoducho neumožňovali.

V máji sa v dôsledku priaznivejšej epidemiologickej situácie začalo s postupným uvoľňovaním reštriktívnych opatrení na fakulte. Pedagógom bola zrušená práca na doma, no dištančná výučba pokračovala aj naďalej. Vstup do budovy fakulty bol umožnený už všetkým zamestnancom. Rovnako boli od 13. mája študentom sprístupnené knižnice. Niektorí študenti túto ponuku využili na doplnenie informácií do svojich záverečných či seminárnych prác, respektíve na dôkladnejšiu prípravu na skúšky. Z pochopiteľných dôvodov ich však bolo len minimum. S prichádzajúcim skúškovým obdobím sa blížil čas, kedy boli študenti vôbec prvýkrát skúšaní priamo zo svojich domovov. Túto neštandardnú situáciu pre nich samotných ako i pre pedagógov sa obe strany snažili prekonať väčšou ohľaduplnosťou a trpezlivosťou.

Hoci, ako sa v súčasnosti zdá, počet nakazených v spoločnosti klesá, netreba podliehať predčasnému optimizmu. Riziko opätovného prepuknutia ochorenia v spoločnosti stále nie je zanedbateľné. Napriek tomu už dnes môžeme tvrdiť, že Filozofická fakulta ako celok (a rovnako i Katedra archeológie) obstála v prvom kole zápasu s koronavírusom úspešne. Dúfajme však, že svoje kvality nebude musieť dokazovať v druhom kole.

Martin Neumann